

вання в економіці: II Міжнар. наук.–практ. конф., 19–21 травня 2010 р.: зб. наук. праць. – Черкаси, 2010. – С. 314–315.

12. Baskerville R. EDP Auditing / R. Baskerville. – Georgia State University, 2008. – 5 p.

13. COBIT 4.1. – IT Governance Institute, 2007. – 196 p.

14. Hussain T. Hasan. Integrated Audit: IT and Finance – Are We Talking the Same Language? / T. Hasan. Hussain // RSM McGladray. – AICPA, 2005. – 22 p.

15. Information Systems: Study System, Paper 2.1. – ACCA, 2004. – 1068 p.

16. Introduction to IT Audit Student Notes. – INTOSAI, 2007. – 45 p.

17. IT Standards, Guidelines, and Tools and Techniques for Audit and Assurance and Control Professionals. – ISACA, 2010. – 330 p.

18. ITIL v. 3: Lifecycle Publication Suite. – OGC, 2007. – 1200 p.

О.О. БУЖИН,
м. Черкаси

Економічний показник екологічної експлуатації ґрунтів сільськогосподарського призначення

У статті з урахуванням запропонованого економічного коефіцієнту екологічного збереження ґрунтів розглядається один із можливих варіантів оцінки технологічної експлуатації земель сільськогосподарського призначення у процесі вирощування сільськогосподарських культур. За основу запропоновано брати відношення кількості внесених органічних добрив на 1 га до середньої урожайності пшениці за період, протягом якого проводиться відповідний аналіз.

Ключові слова: добрива органічні, коефіцієнт екологічного збереження ґрунтів, одиниця площі, урожайність пшениці.

В статье с учетом предложенного экономического коэффициента экологического сохранения почв рассматривается один из возможных вариантов оценки технологической эксплуатации земель сельскохозяйственного назначения в процессе выращивания сельскохозяйственных культур. За основу предложено брать соотношение количества внесенных органических удобрений на 1 га к средней урожайности пшеницы за период, на протяжении которого проводится соответствующий анализ.

Ключевые слова: удобрения органические, коэффициент экологического сохранения грунтов, единица площади, урожайность пшеницы.

In the article, taking into account offered economic to the coefficient of ecological maintenance of soils, one of possible variants of estimation of technological exploitation of earths of the agricultural setting is examined in the process of growing of agricultural cultures. For basis it is suggested to take the relation of amount of the brought in organic fertilizers on 1ra to the middle productivity of wheat for period which a corresponding analysis is conducted during.

Keywords: fertilizers are organic, coefficient of ecological maintenance of soils, unit of area, productivity of wheat.

Постановка проблеми. Характерним технологічним оціночним показником сільськогосподарських угідь як основного технологічного конвеєра має бути не тільки показник їх родючості, а й ціла низка спеціалізованих показників, які безпосередньо залежать від рівня культури ведення землеробства. Земля – основний ресурс сільськогосподарського виробництва обмежена у просторі і у своїх потенційних можливостях віддачі і самовідновлення. Землю – матеріальну основу сільськогосподарського виробництва, що формує рівень продовольчої безпеки, продовольчої незалежності, а отже стан національної безпеки, – неможливо замінити жодними іншими ресурсами. Підґрунтям національної безпеки є:

- територіально–просторова безпека;
- енергетична безпека;
- продовольча безпека.

Усі ці три категорії безпеки потребують збереження, як загального, так і специфічного для кожної з них, рівня екологічної безпеки [1].

За даними Державного комітету статистики, земельний фонд України на 1.01.2011 становив 60,4 млн. га. Сільськогосподарські угіддя склали 41,6 млн. га, з яких 32,5 млн. га – рілля. Загальна сільськогосподарська експлуатація території – 72%, а безпосередня екологічна її експлуатація через розорення ґрунтів була на рівні 56% [2, с. 86].

Важливим екологічним показником збереження ґрунтів є динаміка товщини їх гумусного шару. Органічні добрива є не тільки фактором підвищення продуктивності ґрунтів, а також одним із основних факторів збереження їх гумусного шару. Від рівня технологічної культури ведення сільськогосподарського виробництва і особливо рослинництва залежить антропогенний тиск на ґрунти, а отже й їхній екологічний стан. А це, у свою чергу, впливає на виробничі, економічні та фінансові показники сільськогосподарських підприємств [1].

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Головною метою стратегії землекористування на основі наукового обґрунтування для кожного регіону, забезпечуючи широку гласність щодо їх виконання та невідворотність відповідальності за шкоду, спричинену ґрунтам, має стати створення передумов для призупинення негативних процесів у ґрунтового шарі і забезпечення збалансованого його розвитку [3].

Мета статті. Розробити один із можливих підходів щодо визначення загальної економічної оцінки екологічного збереження ґрунтів виходячи з технологічної експлуатації земель сільськогосподарського призначення у процесі вирощування сільськогосподарських культур.

Виклад основного матеріалу. Починаючи з 1991 року в Україні відзначається домінуюча незбалансована система сільськогосподарського землеробства. Внаслідок цього частина гумусу у ґрунтах скоротилася більш ніж у 2,5 раза. Сільськогосподарські угіддя з найродючішими у світі чорноземами перетворилися на ґрунти із середнім рівнем родючості. Практично, отримані врожаї є результатом використання винятково природної родючості ґрунтів [3].

«...Природна основа походження землі як основного засобу виробництва у сільському господарстві та родючості ґрунтів обумовлює тісний зв'язок економічних законів із природним процесом відтворення. Використання землі у сільськогосподарській діяльності об'єднує в єдиний процес застосування, відтворення і збільшення виробничих властивостей землі. Сучасний рівень родючості ґрунтів – це результат діяльності природи і багатьох поколінь людей. Одна із особливостей землі як засобу виробництва полягає в тому, що при правильній експлуатації її якості покращуються і зростає рівень родючості. Це відбувається завдяки тому, що капітал, який інвестується в землю функціонує разом з нею активізуючи виробничі властивості землі, отримані від природи. Тому розширене відтворення сільськогосподарського виробництва не можливе без розширеного відтворення ро-

дючості ґрунтів, яке, в свою чергу, не можливе без додаткових інвестицій. У сільському господарстві економічні закони мають бути органічно пов'язані із природними, діяти в одному напрямку, а не суперечити їм...» [4].

Рівнем агрономічної, господарської і екологічної культури використання природного потенціалу ґрунтів сільськогосподарськими підприємствами при вирощуванні різних видів сільськогосподарських культур можуть бути показники внесення органічних та мінеральних добрив. Такими показниками є статистичні дані:

- внесення органічних добрив на 1 га удобреної площі;
- внесення органічних добрив на 1 га посівної площі;
- внесення мінеральних добрив на 1 га удобреної площі;
- внесення мінеральних добрив на 1 га посівної площі.

Названі показники наведені в табл. 1, побудованої на основі статистичних даних Державного комітету статистики України [5, с. 171; 6, с. 6, 5].

З даних табл. 1 видно, що всі показники 2011 року змінилися:

- посівна площа сільськогосподарських культур, сільськогосподарських підприємств – у 1,6 раза;
- внесення добрив:
 - органічних – у 26,2 раза;
- удобрена площа – у 13,5 раза;
- частка удобреної площі – у 8,4 раза;
- внесення на 1 га посівної площі – у 17,2 раза;
- внесення на 1 га удобреної площі – у 1,9 раза;
- мінеральних – у 3,2 раза;
- удобрена площа – у 1,8 разів;
- частка удобреної площі – у 1,1 раза;
- внесення на 1 га посівної площі – у 2,1 раза;
- внесення на 1 га удобреної площі – у 1,8 раза;

На одиницю маси внесених мінеральних добрив у поживних речовинах у 1990 році кількість відповідних одиниць органічних добрив становила 61, а у 2011 – 7,4. У 2011

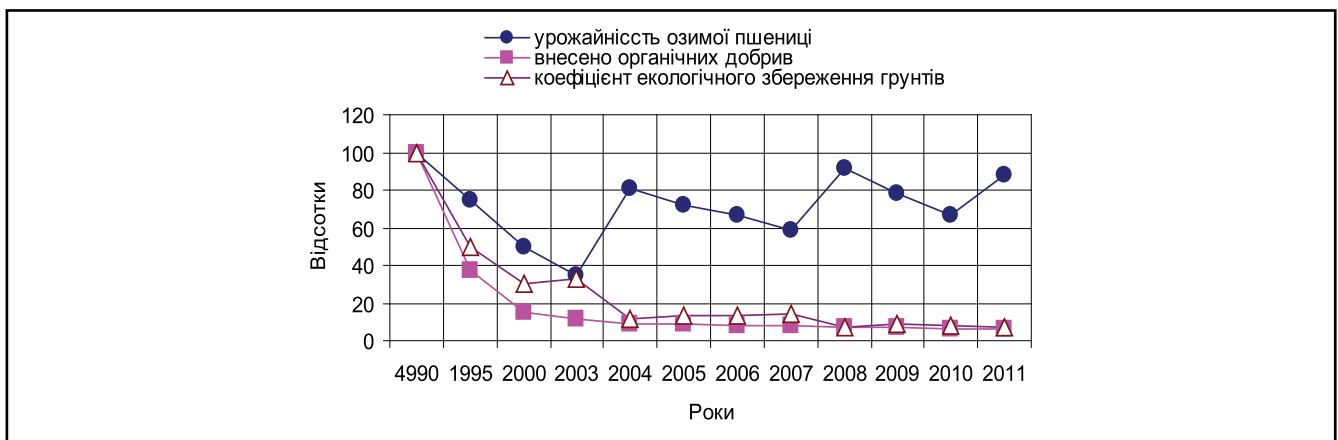
Таблиця 1. Внесення добрив під сільськогосподарські культури на сільськогосподарських підприємствах

Показники		Рік					
		1990	2000	2005	2010	2011	2011 до 1990, ± разів
Посівна площа сільськогосподарських культур сільськогосподарських підприємств, млн. га		30,4	22,4	18,4	18,1	18,7	-1,6
Внесено органічних добрив:	– всього, млн. т	257,1	28,4	13,2	9,9	9,8	-26,2
	– удобрена площа, млн. га	5,4	0,7	0,5	0,4	0,4	-13,5
	– частка удобреної площі, відсотків	17,7	3,1	2,7	2,2	2,1	-8,4
	– на 1 га посівної площі, ц	86	13	8	5	5	-17,2
	– на 1 га удобреної площі, т	47,6	40,5	26,4	24,8	24,5	-1,9
Внесено мінеральних добрив у поживних речовинах:	– всього, млн. т	4,2	0,3	0,6	1,1	1,3	-3,2
	– удобрена площа, млн. га	25,1	4,6	7,8	12,6	14,2	-1,8
	– частка удобреної площі, відсотків	82,6	20,5	42,4	66,3	72,8	-1,1
	– на 1 га посівної площі – всього, ц	1,41	0,13	0,32	0,58	0,68	-2,1
	– на 1 га удобреної площі – всього, кг	167	65	77	87	92	-1,8
Співвідношення загальної кількості внесених органічних добрив до кількості внесених мінеральних добрив у поживних речовинах – на 1 га посівної площі		61	100	25	8,6	7,4	- 8,2

* Джерело: Бужин О.О. Внесення добрив під сільськогосподарські культури у сільськогосподарських підприємствах [1].

Таблиця 2. Коефіцієнт екологічного збереження ґрунтів

Рік	Урожайність озимої пшениці, ц/га	Внесено органічних добрив, ц/га	Коефіцієнт екологічного збереження ґрунтів
1990	40,2	86,0	2,14
1995	30,1	32,0	1,06
2000	20,0	13,0	0,65
2003	14,1	10,0	0,71
2004	32,6	8,0	0,25
2005	29,0	8,0	0,28
2006	25,6	7,0	0,27
2007	23,9	7,0	0,29
2008	37,1	6,0	0,16
2009	31,2	6,0	0,19
2010	27,1	5,0	0,18
2011	35,2	5,0	0,14
2011 до 1990, разів	- 1,14	- 17,2	- 15,3

Індекси показників урожайності озимої пшениці, внесення органічних добрив та коефіцієнту екологічного збереження ґрунтів

році цей показник скоротився у 8,2 раза, що вказує не на користь екологічного збереження ґрунтів. Кількісні показники внесення різних категорій добрив свідчать про агротехнічний і екологічний рівень ставлення землекористувачів до землі в період з 1990 по 2011 рік [1].

З метою визначення коефіцієнту збереження ґрунтів після вирощування різних видів сільськогосподарських культур пропонуємо формулу:

$$K_{зг} = \frac{ДОсгк}{Уоп}$$

де $K_{зг}$ – коефіцієнт екологічного збереження ґрунтів;
 $ДОсгк$ – добрива органічні внесені на одиницю площі для вирощування сільськогосподарських культур;
 $Уоп$ – урожайність озимої пшениці з одиниці площі.

Коефіцієнт екологічного збереження ґрунтів з 1990 по 2011 рік, розрахований за допомогою приведеної формули на основі статистичних показників Державного комітету статистики України [5, с. 168; 6, с. 6], приведено у табл. 2.

У 2011 році порівняно з 1990 роком зменшилися:
 – урожайність – у 1,14 раза;
 – внесення органічних добрив – у 17,2 раза;
 – коефіцієнт екологічного збереження ґрунтів – у 15,3 раза.

Коефіцієнт екологічного збереження ґрунтів залежить від двох основних, взятих до формули показників. На його відносну строкатість у приведеному випадку має безпосередній вплив урожайність озимої пшениці.

Більш наглядну уяву взаємозв'язку коефіцієнта екологічного збереження ґрунтів з урожайністю озимої пшениці та внесенням органічних добрив дає графік, побудований за даними табл. 2.

Як видно з графіка, динаміка індексу коефіцієнта екологічного збереження ґрунтів в основному залежить від показника кількості внесених органічних добрив на одиницю площі для вирощування сільськогосподарських культур.

Висновки

Даний підхід із розв'язання проблеми економічної оцінки рівня екологічного збереження ґрунтів виходячи з технологічних показників – урожайність озимої пшениці та внесення органічних добрив під одиницю посівної площі сільськогосподарських культур дає загальну уяву про відношення виробників сільськогосподарської продукції рослинництва до основного сільськогосподарського конвеєра – базису сільськогосподарського виробництва – сільськогосподарських угідь, про їх екологічну культуру та стратегію землекористування.

Список використаних джерел

1. Бужин О.О. Внесення добрив під сільськогосподарські культури у сільськогосподарських підприємствах / О.О. Бужин // Наука в інформаційному просторі: Матеріали VIII Міжнар. наук-практ. конф. (Київ – 4–5 жовтня 2012 р.), у 7 т., Т. 6. Актуальні питання економіки. – Дніпропетровськ: Видавець Біла К.О., 2012. – С. 22–24.

2. Земельні ресурси та їх охорона [Електрон. ресурс] / Стат. збірн. «Довкілля України» – 2010 рік // www.ukrstat.gov.ua.

3. Шебанін В.С. Трансформація земельних відносин і землекористування в Україні, В.С. Шебанін, О.В. Шебаніна, І.І. Черевен // Інституціональні засади трансформацій в аграрній сфері: Збірник матеріалів Тринадцятих річних зборів Всеукраїнського конгр. вчен.

Економістів-аграрників, Київ, 20–21 черв. 2011 р. / Редкол.: П.Т. Саблук та ін. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2011. – С. 462–466.

4. Корчинська О.А. Основні принципи відтворення родючості ґрунтів у ринкових умовах господарювання / О.А. Корчинська // Інституціональні засади трансформацій в аграрній сфері: Збірник матеріалів Тринадцятих річних зборів Всеукраїнського конгр. вчен. Економістів-аграрників, Київ, 20–21 черв. 2011 р. / Редкол.: П.Т. Саблук та ін. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2011. – С. 505–509.

5. Статистичний щорічник України за 2010 рік / Державний комітет статистики України. – К.: ТОВ «Август Трейд», 2011. – 560 с.

6. Статистичний бюлетень «Внесення мінеральних та органічних добрив під урожай сільськогосподарських культур» – 2011 рік [Електрон. ресурс] // www.ukrstat.gov.ua

Г.В. ДОЛГА,
аспірантка, Європейський університет

Проблеми майнового оподаткування в Україні

У статті розглянуто сутність та проблеми майнового оподаткування. Обґрунтовано особливості майнового оподаткування.

Ключові слова: майнове оподаткування, оподаткування нерухомості, плата за землю, оподаткування рухомого майна.

В статье рассмотрены суть и проблемы имущественного налогообложения. Обоснованы особенности имущественного налогообложения.

Ключевые слова: имущественное налогообложение, налогообложение недвижимости, плата за землю, налогообложение движимого имущества.

Essence and problems of property taxation is considered in the article. The features of property taxation are reasonable.

Keywords: property taxation, property taxation, land fee, personal property taxes.

Постановка проблеми. Майнове оподаткування виконує не тільки фіскальну роль, а й соціальну функцію. Наповнюють місцеві бюджети завдяки надходженню коштів від сплати цих податків, розпорядники майна направляють ці кошти на задоволення потреб суспільства. Поряд із цим податкова система невиправдано звільняє від оподаткування багатих власників майна.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблемам оподаткування майна було присвячено роботи багатьох зарубіжних науковців: М. Едел, Е. Склар, Б. Гамільтон, Д. Еппл, А. Зелінтц, М. Вішер, В. Фіпел, Дж. Зодроугаї, П. Мішковський та вітчизняних: В.М. Мельник, Н.С. Прокопенко, Б.С. Гузар, Ю.Ф. Дехтренко, В.В. Лісецький та інших.

Виклад основного матеріалу. Майнове оподаткування в Україні з моменту становлення державності складалося лише з оподаткування землі та транспортних засобів. На даний час воно поділяється на оподаткування рухомого і нерухомого майна. Звісно, процедура оподаткування майна може здійснюватися на майно, яке може оцінюватися. Останнє трактується як «об'єкти в матеріальній формі, будівлі та споруди (в тому числі їх невід'ємні частини), машини і обладнання, транспортні засоби тощо; паї, цінні папери; нематеріальні активи, в тому числі об'єкти права інтелектуальної власності; цілісні майнові комплекси всіх форм власності» [1, с. 317].

Досить вдало про об'єктивність оподаткування майна висловився П. Гензель: «загально-майновий податок має слугувати додатком до податку на доходи з метою охоплення так званих фондovаних доходів: платник, що має доходи від майна, більш забезпечений в отриманні доходу» [2]. Хоча досить багато дослідників вказують на певні проблеми майнового оподаткування (табл. 1).

Стосовно вітчизняних проблем оподаткування майна, можна наголосити на такому: так, адміністрування податку на майно є досить затратним і заплутаним. Із безлічі проблем, які виникають при вирішенні даного питання, потрібно наголосити, на нашу думку, на найскладнішій – це об'єктивна оцінка майна при досить мінливій ціновій політиці. При розробці прогнозу надходження податків до бюджету складно об'єктивно визначити обсяги податкових сплат від даного податку у зв'язку з частими коливаннями вартості нерухомості та землі, тенденції яких спрогнозувати досить важко.

З метою визначення ролі і місця майнового оподаткування у наповненні загального фонду місцевих бюджетів проведемо